

ANHÖRIGAS RIKSFÖRBUND

Frågor till partierna i Sveriges riksdag

VALFRÅGA 1: Regeringen beslutade den 14 april om den första nationella anhörigstrategin. Stödjer ditt parti strategin eller vill ni se förändringar?

Centerpartiet

Vi vill se ett förbättrat och sammanhållet anhörigstöd och en nationell strategi för anhöriga som vårdar en närstående äldre. Det kan handla om anhörigutbildningar, möjlighet till en fast kontaktperson hos kommunen eller möjlighet till dagverksamhet och hjälp med avlastning för anhörigvårdaren.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna ser väldigt positivt på att vi nu äntligen har en strategi. Vi kommer följa genomförandet noga.

Liberalerna

Liberalerna stödjer strategin, har varit med och drivit fram den och var en nyckel till att den omfattar fler än anhöriga till seniora personer. Det var efter påtryckningar från oss och från ideell sektor som regeringen breddade uppdraget så att strategin ska omfatta även anhöriga till människor med långvarig fysisk eller psykisk sjukdom och personer med funktionsnedsättningar.

Miljöpartiet

Att det finns en strategi är väldigt viktigt. Naturligtvis finns saker som behöver utvecklas. Ett exempel på en fråga Miljöpartiet lyft på senare tid är situationen för "skuggsyskon", syskon till ett barn som har stora behov och insatser enligt LSS. Syskonens behov har hittills inte lyfts fram, dvs möjligheten till egentid med föräldrar till exempel. Vilket förstås också utgör en stressfaktor för föräldrar.

De personliga ombuden behöver bli fler. Det är viktigt både för den enskilde och anhöriga. Vi vill också förändra regelverket för SIP, samordnad individuell plan. Vi anser att den enskilde och dennes anhöriga om den enskilde så vill, ska ha initiativrätt till att en SIP ska göras. Inte som idag när det är upp till kommunen eller hälso- och sjukvården att avgöra när behov finns av att en sådan upprättas. En SIP kan fungera väl när de väl görs och innehålla alla de delar som behöver fungera, hur det ska ske och vem som tar ansvar om problem uppstår. Men såväl enskilda som anhöriga vittnar om att det görs i för liten utsträckning. Det är ofta något som är otroligt stressande för både enskilda och den anhöriga – när vården och omsorgen inte fungerar som den ska. Därför vill vi att lagen ändras.

Moderaterna

Moderaterna delar till stora delar innehållet i den nationella anhörigstrategin. Samtidigt finns det brister i strategin och delar som saknas. Strategin ska hjälpa kommuner och regioner att stärka anhörigperspektivet i vården och omsorgen och göra stödet till anhöriga mer individanpassat och likvärdigt över landet. Det är ett gott syfte. Som en viktig del av detta syfte föreslår vi att det ska ske en nationell bred översyn av anhörigstödet och hur anhörigstödare i kommunerna fungerar idag samt hur detta stöd kan stärkas och utvecklas i framtiden. Regeringen borde skyndsamt ge ett sådant uppdrag. Moderaterna vill att ett sådant uppdrag ges skyndsamt. Det vill säga att ta reda på hur stödet fungerar nu. Inte bara att Socialstyrelsen ska redovisa till regeringen hur en uppföljning av anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg kan utformas så som regeringen föreslår i den nationella anhörigstrategin.

Socialdemokraterna

Ja. Syftet med strategin är att stärka anhörigperspektivet inom vård och omsorg liksom göra stödet till anhöriga mer likvärdigt över landet.

Sverigedemokraterna

Vi tycker att strategin är en helt nödvändig åtgärd när det gäller det fortsatta arbetet med att stärka anhörigperspektivet. Vården och omsorgen behöver inkludera anhöriga i sitt arbete och den nationella anhörigstrategin skapar likaså bättre förutsättningar för att stödet till anhöriga blir mer jämlikt i hela landet, vilket vi ser mycket positivt på.

I den nationella strategin saknas dock ett barnperspektiv, vi menar att anhöriga barn behöver uppmärksammas och vi ser ett tydligt behov av ett specifikt anpassat stöd riktat till anhöriga barn.

Vänsterpartiet

Det var mycket välkommet att den första nationella anhörigstrategin blev verklighet och att den innehöll mer än enbart anhöriga som vårdar äldre. Nu är det viktigt att regeringen följer upp de uppdrag som givits Socialstyrelsen och även lämnar förslag som riksdagen kan ta ställning till.

VALFRÅGA 2: Är ditt parti berett att arbeta för en utredning om hur ekonomisk ersättning för vård/stöd av närstående kan utformas?

Centerpartiet

Vi vill att man utreder införandet av en ny lag som bygger på lagen om ersättning för vård av barn (VAB). Vi är också öppna för andra reformer som underlättar för anhörigvårdare.

Kristdemokraterna

Vi stöder att frågan utreds. Anhöriga ska aldrig känna ett tvång att vårda närstående därför att det offentliga brister i sitt ansvar. Men den som frivilligt väljer att göra det ska ha ersättning.

Liberalerna

Vi har inte lagt bredare förslag om stora ändringar efter den anhörigreform som genomfördes under vår tid i regeringsställning, men det är ett intressant förslag som vi gärna tittar närmare på.

Miljöpartiet

Ja.

Moderaterna

Ja, i den breda nationella översyn som Moderaterna vill ska genomföras ska en del av uppdraget vara att se över hur ekonomisk ersättning till anhörigstöd utformas. Även den idéburna sektorn är viktig i stöttningen av anhöriga. Anhöriglinjen som drivs av Anhörigas Riksförbund är en viktig del i detta.

Socialdemokraterna

Vi har inte något sådant förslag. Däremot har regeringen fattat beslut om Sveriges första nationella anhörigstrategi. För närvarande kan man få närståendepenning för att vara hos en närstående som är svårt sjuk.

Sverigedemokraterna

Sverigedemokraterna anser att regeringen bör utreda en reform av systemet med närståendepenning, och införa ett liknande system som vård av barn (VAB) med den skillnaden att när det rör vuxna ska det handla om sjukdomstillstånd där personen i fråga är beroende av omsorg från andra. Det ska dock inte vara ett krav att det måste röra sig om livshotande tillstånd så som är fallet med dagens närståendepenning.

Vänsterpartiet

Vi har inte tagit ställning i frågan. Generellt föredrar vi att stödet till anhöriga ska innebära en lättare och mer värdig tillvaro, snarare än att det ska utvecklas till ett jobb.

VALFRÅGA 3: De flesta anhöriga som tar ett omsorgsansvar för en närstående, är i arbetsför ålder. För många blir det mycket svårt att kombinera med ett arbete och de tvingas därför gå ner i arbetstid eller sluta arbeta helt. Hur vill ditt parti göra för att underlätta möjligheten att kombinera anhörigskap med arbete?

Centerpartiet

Tillämpningen av socialtjänstens bestämmelser ser idag olika ut i hela landet. Vi anser att detta måste förändras så att bostadsort inte avgör vilket stöd man får. Få utnyttjar idag systemet med närståendepenning. Vi vill se en ny modell som enklare ger ekonomisk ersättning till den som är anhörigvårdare.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna föreslår att ett tydliggörande förs in i socialtjänstlagen som innebär ett

skarpare krav på att socialtjänsten i samband med biståndsprövning och uppföljning av insatser till en person särskilt ska uppmärksamma anhörigas situation. Om behov finns ska anhöriga och närstående erbjudas lämpliga stöd, också ekonomiskt.

Liberalerna

Det behövs mer anhörigstöd i både regioner och kommuner. Anhöriga ska kunna vara så delaktiga och involverade som deras närstående och de själva vill, men idag tvingas många anhöriga att ta ett större ansvar för en närståendes vård och omsorg än de vill och orkar. Anhöriga till långvarigt sjuka behöver avlastas med kontaktpersoner (case managers) som hjälper till med vårdlogistik och frågor. Föräldrar ska kunna vabba för möten med skola och socialtjänst. Kommunernas anhörigstöd behöver dessutom utvecklas – en viktig del i detta är att anhöriga som har mist den de vårdat behöver få stöd även under sitt sorgearbete. Det behöver skrivas i förordning att en nationell anhörigstödlinje ska finansieras för gott stöd dygnet runt. Det behöver också bli lättare att förena anhörigstöd med arbete. Möjligheten till avlastning behöver bli en rätt till avlastning.

Miljöpartiet

Den här situationen skulle behöva vara en del av socialförsäkringssystemet.

Moderaterna

Att vara anhörig och exempelvis ta hand om en förälder eller make/maka är ett stort ansvar som medför påfrestningar på olika sätt. Det kan medföra frånvaro från arbetet, i vissa fall lägre anställningsgrad för att få livet att gå ihop, bortprioritering av sociala aktiviteter, oro och stress. Moderaterna driver konsekvent frågan om arbetslinjen. Att det alltid ska löna sig mer och bättre att arbeta oavsett om man kan arbeta på heltid eller deltid. I linje med detta föreslår vi bl.a. sänkt skatt på arbete och att göra det lättare att gå upp och ned i arbetstid beroende på livssituation och andra omständigheter.

Socialdemokraterna

Inom ramen för den nya nationella strategin ska nu fler insatser och resurser riktas mot anhöriga. Den syftar bland annat till att stärka stödet till anhöriga för egen del. Sådant stöd kan bestå i information, utbildning, avlösning, ekonomiskt stöd och samtalsstöd.

Sverigedemokraterna

Vi ser allvarligt på det faktum att det många gånger är svårt att beviljas närståendepenning, vilket leder till att närstående istället tvingas nyttja semesterdagar, gå ner i arbetstid eller ta tjänstledigt för att kunna vårda en anhörig. Det sätter den anhöriga i en ohållbar ekonomisk situation. Därför vill vi utöka möjligheten till ersättning för vård av närstående.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet anser att det ska vara en självklarhet att det som anhörig ska vara möjligt att arbeta. Det är ett faktum att kvinnor är överrepresenterade både bland personal och bland anhöriga som tar ett stort ansvar för familjemedlemmar. En utbyggd och välfungerande välfärd är en förutsättning för att kvinnor ska kunna delta fullt ut på arbetsmarknaden. Till exempel måste äldreomsorgen gå att lita på, både för dem som behöver stöd, vård och omsorg och deras anhöriga, och för personal som behöver goda arbetsförhållanden.

VALFRÅGA 4: Anser ditt parti att hälso- och sjukvårdens personal ska ha skyldighet att informera anhöriga om möjligheten att få stöd i sin anhörigroll? Om ja, hur kan det säkerställas att det sker?

Centerpartiet

Ja. Idag brister ofta kommunikationen mellan kommunerna och invånarna vilket gör att många anhöriga inte får det stöd man har rätt till. Risken för egen ohälsa ökar då hos anhöriga som ger omfattande vård. Detta är också en fråga om jämställdhet då många anhörigvårdare är kvinnor. Att införa en fast kontaktperson kan vara ett sätt att säkerställa att man får det stöd man har rätt till.

Kristdemokraterna

Kristdemokraterna föreslår att ett tydliggörande förs in i socialtjänstlagen som innebär ett skarpare krav på socialtjänsten i samband med biståndsprövning och uppföljning av insatser till en person särskilt ska uppmärksamma anhörigas situation. Om behov finns ska anhöriga och närstående erbjudas lämpliga stöd. Hälso- och sjukvårdens ansvar för att även stödja anhöriga exempelvis genom att informera och vid behov utbilda anhöriga bör tydliggöras.

Liberalerna

Ja. Liberal hälso- och sjukvårdspolitik har som mål att individer krokar arm, som patienter, medarbetare och som anhöriga. För att vården ska fungera så bra som möjligt behöver patienter ha möjlighet att påverka sin vård, kunniga medarbetare måste ha mandat att agera och anhöriga måste veta hur de kan vara delaktiga och få stöd.

Miljöpartiet

Ja, det som finns att tillgå behöver hälso- och sjukvårdens personal informera om. Det samma gäller för socialtjänsten. Och det är viktigt att utveckla bra system för detta. Det kan till exempel röra såväl syskongrupper och barnombud för barn och särskilda stödverksamheter för vuxna som också kan behöva spridas som bra exempel. Vi är öppna för att skärpa såväl patientlagen som socialtjänstlagen. Det behöver framgå av lag att det finns en skyldighet att informera om stödinsatser som finns att få. Annars är risken stor att det bara är de mest resursstarka som hittar fram till det stöd som finns att tillgå.

Moderaterna

Ja. Den som vårdar eller stödjer en anhörig kan ha rätt till stöd från kommunen. På vårdguiden 1177 kan man läsa om de olika stöd som går att få som anhörig. Det kan handla om avlösning, växelvård, hjälp en del av dygnet, samtal och stödgrupper samt ekonomisk ersättning. Moderaterna driver t.ex. förslag om att all välfärdsverksamhet regelbundet ska följas upp och utvärderas så att kvaliteten och resultaten ständigt kan utvecklas och förbättras. I detta fall att följa upp och utvärdera om, hur och när information ges om möjligheten till stöd i sin anhörigroll.

Socialdemokraterna

Det är viktigt att vården och omsorgen utförs med beaktande också av den anhörigas behov av till exempel delaktighet och information och att den anhöriges insatser uppmärksammas.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att redovisa hur en kontinuerlig uppföljning av anhörigperspektivet inom hälso- och sjukvård och omsorg kan utformas.

Sverigedemokraterna

Vi anser att det finns behov av att se över bättre strukturer för att säkerställa att anhöriga informeras om möjligheterna till stöd i sin anhörigroll. Det säkerställer vi genom att uppdra Socialstyrelsen att ta fram förslag på arbetssätt som kan implementeras inom hälso- och sjukvården.

Vänsterpartiet

Det ska vara tydligt vilka rättigheter anhöriga har och vart de kan vända sig för att få hjälp. Ett sådant sätt skulle kunna vara att hälso- och sjukvårdspersonalen informerar anhöriga om möjligheten till stöd. Samtidigt kan det inte vara så att hälso- och sjukvårdspersonalens arbetsbörda fortsätter växa utan fler kollegor och bättre arbetsvillkor.

VALFRÅGA 5: Barn som anhöriga är en ofta bortglömd grupp. Hur kan de uppmärksammas mer och hur kan det säkerställas att de får det stöd de behöver?

Centerpartiet

Det är viktigt att barn under 18 år som anhöriga uppmärksammas och får stöd och hjälp på ett adekvat sätt. Det kan handla om gruppstöd och/eller individuellt stöd. Det kan till exempel handla om minderåriga barn till föräldrar med demenssjukdom. I Sverige uppskattas omkring 9 000 personer under 65 år ha en demenssjukdom. Det är viktigt att säkerställa att dessa barn erbjuds utbildningar, grupper och individuellt stöd över hela Sverige, detta måste prioriteras. Regeringen bör därför se över hur alla barn med en förälder som får demens kan få lämpligt stöd oavsett bostadskommun.

Kristdemokraterna

Vi vill uppmärksamma barn som anhöriga på ett bättre sätt än idag och de krav vi har om förtydligande i socialtjänstlagen medverkar till en bättre situation.

Liberalerna

Barns anhörigstöd behöver stärkas, framför allt krävs lagändringar när syskon drabbas av sjukdom och när sjukdom hos en vuxen i familjen tvingar barn att agera äldre än de är. Även om barn under 18 år inte formellt är anhörigvårdare är också barnen familjemedlemmar som oroar sig, undrar om föräldrar kommer ihåg att laga mat, som väcker sin förälder och lägger fram hjälpligt rena kläder. De yrkesgrupper som möter barn behöver ha särskild utbildning i hur man talar med och bemöter barn som anhöriga och kunskap att stötta utifrån deras förutsättningar. Ur individens och anhörigas perspektiv är tillgänglighet till den vård och det stöd man behöver i den aktuella situationen av största vikt. Om personen inte tidigare har en vårdkontakt eller får ett nytt problem önskar hen en tydlig väg in till hjälp. Genom vår reform om fast husläkarkontakt i primär- och specialistvården minskar vi den

administrativa bördan för anhöriga redan från början, vilket hjälper med mycket av den stress och oro som anhöriga i alla åldrar plågas av.

Miljöpartiet

Jag har ovan nämnt situationen för "skuggsyskon". I varje situation där vuxna har det tufft finns också barn och de måste uppmärksammas. Det gäller såväl sjukdomstillstånd, dödsfall, missbruk, vuxna som begår brott och avtjänar fängelsestraff till exempel. Vi är stolta över att ha drivit fram att barnkonventionen numer är svensk lag. Efterlevnaden behöver synas i fler lagar. Barn ska få egen information, stöd och barngrupper är viktigt i många situationer. Även att specifika aktiviteter anordnas, kollo etc. för barn som är i liknande situation och kan ha stort stöd av varandra.

Moderaterna

Det finns ett behov av ett bredare uppdrag som utgår från barnens sociala verklighet. Vi föreslår att en nationell bred översyn av anhörigstödet och hur anhörigstödjare i kommunerna fungerar idag genomförs samt hur detta stöd kan stärkas och utvecklas i framtiden med ett särskilt fokus på barnens situation. Moderaterna anser vidare att anhörigstödjare ska vara en naturlig del av barncancervården och vid övergången från barncancervården till den reguljära cancervården. Det finns forskning som belägger att det psykosociala stödet och hjälpen till ett cancerdrabbat barn och dennes familj bör standardiseras. Anhörigstödjare och kontaktsjuksköterskor kan göra stor nytta i att stödja familjer som ger ökad trygghet.

Socialdemokraterna

Det är särskilt viktigt att vården anpassar sitt arbetssätt när de anhöriga är minderåriga. Exempelvis kan vården erbjuda samtalsstöd.

Sverigedemokraterna

Vår uppfattning är att anhöriga barn ska uppmärksammas och likställas med vuxna anhöriga. Barns specifika behov måste givetvis lyftas fram särskilt och borde således vara en självklar del av den nationella anhörigstrategin.

Vänsterpartiet

Många barn har någon gång under sin uppväxt levt med en förälder som har hälso- eller beroendeproblem. Barn till föräldrar som lider av missbruk och/eller psykisk ohälsa far ofta illa och deras behov måste tillgodoses i större grad än vad som görs i dag. Därför vill Vänsterpartiet se en ny lagstiftning där barn till föräldrar med psykisk ohälsa och/eller missbruk får rätt till eget stöd i ett tidigt stadium.

Vi i Anhörigas Riksförbund har mycket kunskaper och erfarenheter beträffande situationen för anhöriga som vårdar, stödjer eller hjälper en närstående. Är ni intresserade av att träffa oss för att prata om anhörigfrågor?

Centerpartiet

Ja.

Kristdemokraterna

Ja. Möten med organisationer som er är mycket betydelsefulla för oss som arbetar politiskt.

Liberalerna

Självklart vill vi det!

Miljöpartiet

Mycket gärna.

Moderaterna

Ja, mycket gärna.

Socialdemokraterna

Ja. Våra ledamöter i berörda utskott träffar gärna er för att prata anhörigfrågor.

Sverigedemokraterna

Vi träffar er gärna för att ta del av de viktiga kunskaper och erfarenheter som ni besitter.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet värdesätter Anhörigas Riksförbunds arbete högt. Vi tar alltid er kunskap och expertis, i form av rapporter och kartläggningar, i beaktning när vi som parti formar vår politik. Tyvärr har vi inte tid för att träffas för tillfället men hoppas att vi i stället kan göra det längre fram i tiden.